

Winter 2023/2024

*Instituut voor natuureducatie
en duurzaamheid.*

Contactblad IVN Raalte

Kleefkruid

Inhoudsopgave

Colofon	3
Voorwoord	4
Overzicht 21 jaar vogeltellingen De Zonnenbergen	5
2024: Het jaar van de WESP!	7
Er zijn heel wat spreekwoorden met boom	8
Beste leden en donateurs	8
Landgoederen De Colckhof en Den Alerdinck	9
IN MEMORIAM	10
In gesprek met	11
Natuurinclusief (ver)bouwen	15
VOS & IK	17
Waterweetjes	18
Lezing door de schaaпsherder	20
Op zoek naar	20
Mijn 1000-soortentuin: op safari rondom je eigen huis	21
Vogel van het jaar 2024: De Huismus	26
De oplossing van de spreekwoorden met boom	29
Bestuur en coördinatoren	31
Programma van IVN Raalte	32

foto: André Houter

Colofon

Kleefkruid

Kleefkruid is het contactblad voor leden en donateurs van IVN Raalte, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid. Kleefkruid verschijnt 3 maal per jaar.

Redactie:

Meike Wittermans
Marie-José van Beurden
Westdorplaan 16
8101 BE Raalte. tel. 353751
kleefkruid@outlook.com

Contacten adverteerders:

ivnraalte@gmail.com

Lay-out:

Jos Harink
De Spinde 37
8102 LA Raalte. tel. 362944
j.harink@gmail.com

Drukker:

Grafisch Centrum Salland
www.grafischcentrumsalland.com

Contributie

Leden: € 20; jonger dan 18 jaar of tweede lid binnen een gezin: € 10,--.
Contributie jeugdleden: € 10,--.
Donateurs: € 10,--.

Machtiging:

Het bestuur vraagt leden die IVN nog geen machtiging hebben gegeven voor het automatisch overmaken van de contributie, contact op te nemen met het secretariaat.
Bankrek: NL06 RABO 035 45 71 710

De meest actuele informatie staat op onze website:

www.ivn.nl/afdeling/ivn-raalte

Wil je Kleefkruid voortaan graag digitaal ontvangen?

Mail dan naar:

ivnraalte@gmail.com

Onder vermelding van:
naam, adres en mailadres.

Dan kunnen de gegevens genoteerd worden in de ledenadministratie.

**Kopij voor
volgende kleefkruid**

**inleveren
vóór 1 maart 2024
bij M.J. van Beurden
kleefkruid@outlook.com**

Voorwoord

Ledendag(en)!

Al net zo lang als ik voorzitter ben, mag ik deze dag organiseren. Voor deze speciale dag heb ik altijd gekozen voor werkzaamheden op het Boetelerveld. Hoe deze dag voor die tijd ingevuld werd, weet ik niet precies, maar een ledendag is er altijd geweest. Acht keer zijn we dus al actief geweest in het Boetelerveld. Dit jaar wordt het de negende keer en wel op **zaterdagochtend 24 februari**. Noteer deze dag maar alvast. Onder alle soorten denkbare weersomstandigheden, zoals regen, wind, koude, sneeuw of zon, waren steeds zeker 15 leden druk in de weer. Ze verwijderden jonge dennen en berken, met het doel om de heide in stand te houden. Heide is een successie toestand. Als je niet ingrijpt, wordt het binnen de kortste tijd een bos. En aan bossen hebben we geen gebrek, wel aan heide.

Maar een **ledendag** is meer dan alleen werken in de natuur. Leden van verschillende werkgroepen kunnen elkaar hier ontmoeten. Veel leden kennen elkaar nauwelijks. Elkaars motivatie leren kennen is een sterke inspiratiebron om je passie voor je eigen werkgroep gestalte te geven. Bijna elk jaar zie ik echter steeds dezelfde trouwe leden. Dat geeft dus aan dat het wel een gezellige dag moet zijn. Maar elk jaar hoop ik dat er nog meer zich zullen aanmelden. Het is altijd een bijzondere ochtend. Je bent heerlijk actief bezig in de natuur. Je kunt de tijd nemen om even bij te kletsen. De koffie met koek staat klaar en na afloop ook de erwtensoep, al of niet vegetarisch, met roggebrood belegd met katenspek of kaas.

Maar als deze opzet van een ledendag je toch niet mocht aantrekken dan is er dit jaar waarschijnlijk nog een andere mogelijkheid om elkaar te ontmoeten. We lopen rond met het idee om een **ledendag** naar de **Marker Wadden** te organiseren. Liefst ergens in het voorjaar. Momenteel wordt onderzocht of dat te regelen valt.

Dit nieuwe natuurgebied in het Markermeer heeft zich razend snel tot een prachtig gebied ontwikkeld . Zij die het al bezocht hebben zijn er laaiend enthousiast over. Het is voor iedereen goed bereikbaar.

Maar eerst de “gewone” ledendag op zaterdag 24 februari!

Jan Hendriks

Overzicht 21 jaar vogeltellingen De Zonnenbergen

Al jarenlang wandel ik wekelijks vanaf mijn woning een vast rondje op een vaste tijd en noteer alle vogelsoorten die ik zie. Bijgaand de tabel met het verloop van het aantal soorten. Vogelsoorten die ik hoor, blijven buiten beschouwing.

De biotoop bevat:

- het Overijssels kanaal,
- het landgoed De Zonnenbergen
- en enkele boerderijen.

Gerard Alferink

Op de volgende pagina, het verloop in tabelvorm.

voorschrijdend gemiddelde	jaarnr		Jaar	voorschrijdend gemiddelde	jaarnr		Jaar
	20,16		1 2002-03				
	19,27				19,69		
	18,53				19,46		
	18,75				19,15		
	18,67		2 2003-04		19,18	#	2013-14
	19,17				19,19		
	19,40				19,22		
	19,31				19,20		
	19,31		3 2004-05		19,01	#	2014-15
	19,65				18,65		
	20,13				18,15		
	20,53				17,93		
	20,85		4 2005-06		17,79	#	2015-16
	20,36				17,37		
	20,25				18,21		
	20,08				18,78		
	20,41		5 2006-07		18,76	#	2016-17
	20,57				18,18		
	20,07				17,30		
	20,14				16,92		
	20,27		6 2007-08		16,52	#	2017-18
	20,40				17,23		
	21,36				17,20		
	21,77				17,10		
	21,77		7 2008-09		17,71	#	2018-19
	21,04				17,45		
	20,93				17,62		
	20,92				17,81		
	20,89		8 2009-10		16,94	#	2019-20
	21,06				16,80		
	20,84				16,87		
	20,65				16,62		
	20,34		9 2010-11		16,94	#	2020-21
	20,49				17,11		
	20,23				17,04		
	20,03				17,17		
	20,16		10 2011-12		17,03	#	2021-22
	19,95				16,74		
	19,89				16,75		
	19,64				16,04		
	19,41		# 2012-13		15,61	#	2022-23

2024: Het jaar van de WESP!

Welkom in 2024. Het jaar dat door Naturalis Biodiversity Center, EIS Kenniscentrum Insecten, de Wespenstichting, de Nederlandse Entomologische Vereniging en de jeugdbonden JNM en NJN is uitgeroepen tot het Jaar van de Wesp. Net zoals bij de vogels ook de huismus genomineerd is als vogel van het jaar 2024 om er meer aandacht aan te geven.

Bij het woord wesp wordt meteen gedacht aan de gewone wesp, die kan steken en in augustus hinderlijk kan zijn in de tuin en op het terras. Maar behalve dat ze in de zomer lastig kunnen zijn, is niet altijd bekend, dat ze ook nuttig zijn.

Het wordt tijd voor een reëler beeld van 'de' wesp. Een beeld dat beter in verhouding staat tot de fascinerende veelzijdigheid van deze belangrijke insecten. In Nederland komen meer dan 500 verschillende soorten wespen voor, met een grote diversiteit in uiterlijk en levenswijze:

- Van jagende tot bloem bezoekende volwassen wespen.
- Van insectenetende tot plantenetende larven.
- Van sociale tot parasitaire soorten

Er zullen allerlei activiteiten dit jaar worden georganiseerd en het doel is om te laten zien, waarom we wespen juist moeten waarderen. Om meer mensen kennis te laten maken met de diversiteit in uiterlijk en leefwijze van deze interessante dieren. En om geïnteresseerden beter in staat te stellen, om verschillende soorten te herkennen.

Tot slot willen we stimuleren om de omgang met sociale wespen te verschuiven van verdelen naar behoud.

In de onderstaande foto's nog enkele andere wespen.

goudwesp

rupsendoder

urntjeswesp

Inez van Duijvendijk

Er zijn heel wat spreekwoorden met boom

Welk spreekwoord hoort bij de volgende omschrijvingen?

(oplossing achter in het boekje)

1. Kinderen lijken vaak veel op hun ouders.
2. De levensomstandigheden van oude mensen kun je beter niet veranderen.
3. Als je doorzet kun je vaak veel bereiken.
4. Hij is plotseling van mening veranderd.
5. Ook kinderen van nette ouders kunnen het slechte pad op gaan.
6. Een praatje maken.
7. Te voorzichtig zijn.
8. Tegen een boom plassen.
9. Meng je niet in echtelijke ruzies.
10. Jonge mensen kunnen nog veranderen, maar oude mensen niet.

Beste leden en donateurs

IVN Raalte is nu ook te volgen op facebook en Instagram! Het allerlaatste nieuws en foto's zijn hier te vinden.

Berichten over b.v. een activiteit of foto's die u geplaatst wilt hebben kunt u doorsturen naar: karin.intveld@home.nl.

De site moet dus steeds wel aangevuld worden.

Nu zorgen dat we veel volgers krijgen!!!

Jan Hendriks

Landgoederen De Colckhof en Den Alerdinck

Na de oproep voor kopij, voelde ik me wel geroepen om een paar foto's te sturen en tevens is dit een fijne wandel tip voor de winter. Het betreft de landgoederen De Colckhof en Den Alerdinck in Laag-Zuthem. Zelf ben ik daar met veel plezier vrijwilliger voor Natuurmonumenten, maar ook IVN-werkgroep lid Steenuilen. Al jaren hebben we daar succes met een geplaatste kast. Namens Natuurmonumenten hebben we daar ook een flink aantal nestkastjes geplaatst voor zangvogels, voor de kerkuil en de torenvalk.

Muizenruiters, wigwamvormige takkenhopen, moeten het voedsel voor deze soorten bevorderen. En voor de gesignaleerde ringslangen worden hier en daar zgn. broeihopen aangelegd. De ringslang legt hierin zijn eitjes die door de zonnewarmte in de hoop worden uitgebreed. Er wordt gemonitord op libellen, vlinders en salamanders, het gebied is heel rijk aan watergangen en grachten dus gunstig voor deze soorten.

Huize de Colckhof

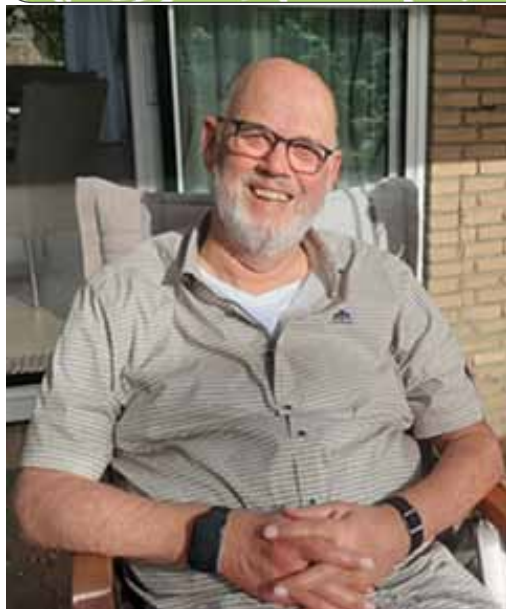
Variëteit in natuurwaarden is er volop, gelet op de natte blauwgraslanden, bos, roggeakkers en weilanden. Dit jaar hebben de vrijwilligers zich gestort op het maken van een aantal insectenhôtels om de biodiversiteit wat te verhogen. Dit is ook geprobeerd met de aanleg van enkele perken met wilde bloemen mengsels. Planten worden extra gestimuleerd met kalk, waarbij je moet denken aan sneeuwkllokjes, salomonszegels en lelietjes van Dalen. De aanleg van nieuwe boomgaarden enkele jaren geleden geven het landgoed meer leven en aanzicht; vooral in het voorjaar.

Ad ten Hoopen

*DeBagatelle
het jachtopzienershuis op de Colckhof*

IN MEMORIAM

Flip van Beurden

Op 10 januari 2024 is onze oud-voorzitter Flip van Beurden overleden. Flip werd 74 jaar.

Flip is vele jaren actief lid geweest van IVN Raalte. In onze ledenvergadering van 16 maart 2004 werd hij tot voorzitter benoemd. Daarvoor was hij al vanaf 1995 actief, o.a. met het knotten van wilgen en de weidevogelbescherming.

Helaas kreeg Flip in 2004 (dus al snel na zijn aantreden als voorzitter) problemen met zijn gezondheid. Desondanks was hij weer aanwezig op de jaarvergadering van 15 maart 2005. In de notulen van die vergadering staat dat

Flip toen heeft gezegd, dat hij geen moment spijt heeft gehad dat hij het voorzitterschap had aanvaard. Hij zag een vereniging met veel enthousiaste leden die optimaal samenwerken met hetzelfde doel voor ogen: meer natuur en een beter milieu in onze eigen leefomgeving. Ook dankte hij de leden voor de belangstelling tijdens zijn ziek zijn. Op onze ledenvergadering van 13 maart 2007 moest Flip helaas melden dat zijn gezondheidssituatie het niet toeliet dat hij aanbleef als voorzitter.

De laatste keer dat Flip aanwezig was bij een activiteit van onze vereniging was op 25 mei 2018. In het kader van het 25-jarig bestaan van IVN Raalte werd er een uitstapje georganiseerd: met de boswachter een boottocht maken over de Wieden en Weerribben vanaf het bezoekerscentrum in Sint Jansklooster. Flip was weliswaar slecht ter been, maar dit kon hij nog meemaken. Daar heeft hij echt van genoten; dat was duidelijk zichtbaar.

Ik heb dus slechts enkele jaren met hem mogen samenwerken in het bestuur van IVN Raalte. Flip was altijd eerlijk en oprecht en steeds respectvol naar anderen. Hij was naast een goed en inspirerend bestuurder vooral ook een fijn mens. Wij wensen Marie-José, kinderen en kleinkinderen veel sterkte in deze moeilijke tijd.

Flip, namens alle IVN'ers bedankt voor alles wat je voor IVN Raalte hebt gedaan.
Rust zacht.

Joop Smit

In gesprek met

Winkelend door Raalte City hebt u ze vast wel eens gezien: De verhoogde borders met vaste planten, ontworpen en gekweekt door Arjan Schepers. Thuis op de kwekerij in Mariënheem schuif ik bij hem aan tafel.

ARJAN SCHEPERS EN DE PSYCHOLOGIE VAN DE VASTE PLANT

Ik heb vernomen dat je in Utrecht iets technisch gestudeerd hebt en ik weet dat je een trouwe adverteerder bent in Kleefkruid, maar hoe is dat zo gegroeid Arjan, met die planten?

“Echt, ik heb het serieus geprobeerd”, zegt hij, “dat technische, maar in mijn hart zocht ik toch iets anders, meer beleving, emotie, buiten. Omscholen dus naar de groene sector en gaan werken bij de Tuinen van Mien Ruys. In Dedemsvaart heb ik enige jaren de scepter mogen zwaaien bij de Plantenwinkel Moerheim. Daar is het zaadje geplant, wat later hier op mijn eigen bedrijf tot ontwikkeling is gekomen. Voor mezelf beginnen in de planten, dat werd mijn doel, maar ik wilde geen fabriek runnen en wegwerpplanten produceren.... Ik kies nu mijn assortiment zelf en laat me niet leiden door trends of mooie plaatjes in tuinboeken! Ik ben ook geen landschapsarchitect, die schaal is me te groot, dan mis ik de details, waar ik juist

zo van geniet. Tuinen ontwerpen en beplantingsplannen maken gaat me goed af, want ik ken de soorten goed, hun eigenschappen en eigenaardigheden. Welke bijvoorbeeld sterker zijn dan gras en welke juist niet..... “

Ik heb zelf jaren in tuincentra gewerkt (en hoe toevallig, op de vaste planten...) en ik weet wat klanten daar zoeken. Zijn jouw klanten anders dan die in de grote tuincentra?

“Ja”, zegt Arjan, “de mensen die mij bezoeken, komen vooral kennis halen en vragen stellen: Kijk Arjan, zeggen ze dan, die planten vind ik mooi en zijn die ook goed voor de bijen en de vlinders, want die moeten we steunen. Kan je dat voor mijn tuin ook ontwerpen? Zonder dan onvriendelijk te willen zijn, zeg ik best vaak nou..... nee, ik verkoop liever niet blindelings wat de klant wil hebben. Ik ga eerst een goed advies geven waar je veel meer aan hebt. Ik heb nogal een eigen mening als het gaat over de vaste plant en de juiste plaats, dat behelst veel meer dan hoeveel zon of vocht daar terecht komt of dat daar een vlinder op gaat zitten. Als ik een opdracht krijg om een ruimte te vergroenen ga ik eerst zorgen dat de kansen voor de begroeiing optimaal worden. Anders gezegd: Ik ga de aanwezige, natuurlijke processen verbeteren, stevige structuren bouwen en dan kleedt de natuur zich als het ware vanzelf verder aan. Ik lever de bouwstenen, de natuur doet eigenlijk de rest. Ik ga er bij mijn ontwerpen altijd van uit dat de planten zelfstandig kunnen groeien. De soorten in de bakken in Raalte hebben bijvoorbeeld geen extra berekening nodig. Er is wel een ondergronds watergeefstelsel ingebouwd voor de bomen, maar de vaste planten hebben dat niet nodig.”

Het belangrijkste proces vindt dus plaats onder de grond, door organismen die je soms niet eens met het blote oog kunt zien! Die zorgen ervoor dat de planten van Arjan boven de grond kunnen gedijen. Als het groen het goed doet, komen er vanzelf insecten, vogels en kleine zoogdieren op af. Groen zorgt voor voedsel, schuilplaatsen, broedgelegenheid en is essentieel voor diversiteit in plant- en diersoorten, ook gewoon bij jou in de tuin Arjan?

“Ik kijk naar structuren in een tuin. Dat hoeft voor mij niet altijd van biologische makelij te zijn, dat mag bij wijze van spreken een tot kunst verheven uitgetekend chassis van een auto zijn. Als het maar kansen biedt voor plant en dier om zich te kunnen vestigen. Ik heb wel eens tegen een klant gezegd dat ze dat schuurtje beter konden verplaatsen, omdat die nou net mijn bedachte structuur onderbrak..... “

De kweker maakt grapjes, maar hij is ook ondernemer natuurlijk: “Zonder gekheid, ik moet er bovenal voor zorgen dat mensen in een door mij ontworpen stukje groen willen vertoeven en er wat kunnen beleven. Boodschappen doen in Raalte bijvoorbeeld, dat wordt leuker omdat mensen op de rand van die plantenbak kunnen gaan zitten en een praatje maken over de bloemen, welke ze de mooiste vinden, maar misschien ook welke de lelijkste! Als er over gepraat wordt komen de door mij gekozen soorten volledig tot hun recht, dat vind ik belangrijker dan hele uitgeba-

lanceerde kleurencombinaties bijvoorbeeld. Vlak nadat de inrichting in het centrum klaar was, werd gemeld dat er een Koninginnepage en een Kolibrievlinder gespot waren, dat is toch fantastisch.... Die vlinders waren vast al in de buurt, maar nu werden ze ook gezien. Ja, die beleving, die verbinding daar doe ik het voor, dan is mijn cirkel rond. Hahaha, ik lijk wel een dominee!"

De tijden veranderen, want waar we vroeger vergroening van de leefomgeving er met de haren bij moesten slepen, wordt Arjan nu wel door gemeentes of instanties actief benaderd voor groene oplossingen. Daar wordt hij heel blij van. Dat betekent dat zij ook buiten het starre, grijze kader gaan denken. De trend in tuinaanleg gaat steeds meer richting inheemse soorten, maar is dat een verbetering?

Arjan weegt zijn woorden: "De Veronica longifolia bijvoorbeeld, dat is een inheemse soort. De blauwbloeiende ja, maar de roze? En de witte? Die kweek ik alle drie, maar die noem ik dan liever afgeleid van de inheemse soort. Ik wil me in assortiment niet beperken en tegelijkertijd ook eerlijk zijn over de herkomst van mijn product. Klanten vragen inderdaad meer om inheemse soorten, maar wat houdt dat eigenlijk in, is na een aantal jaren hier groeien een uitheemse plant, mogelijk "verheemst"? Dat is een lastige vraag en er is geen garantie dat een inheemse plant het goed doet in jouw tuin of dat een uitheemse niet bijenvriendelijk kan zijn. In Engeland is onderzocht, hoeveel soorten voorkwamen in een stukje natuurgebied, ten opzichte van de ernaast gelegen open tuin Great Dixter. Je raadt het al. Op de kakelbonte verzameling vlogen meer bijzondere insecten dan in het natuurgebied met die zeldzame, kunstmatig in stand gehouden milieuomstandigheden. Hoe meer mogelijkheden je inbouwt, hoe meer diversiteit aan plant en dier."

De kwekerij in Mariënheem gaat ook met zijn tijd mee: de vloeren waarop gekweekt wordt zijn bijvoorbeeld vloeistofdicht, er spoelt niets naar het grondwater. "Maar ik rijd wel in een stinkdiesel" zet Arjan ertegenover. "Wanneer doe je het goed? De kweekpotjes worden twee, drie keer hergebruikt, maar ze zijn wel van plastic."

Gardeners world

Enige tijd geleden heeft hij wel degelijk een flinke duurzame stap gezet, in een wereldje waarin dat onmogelijk leek: Potgrond. Aan de ene kant duurzaamheid voorstaan en aan de andere kant onvervangbare grondstoffen als veen en turf uit het buitenland laten komen was hem een doorn in het oog. Hij vroeg zijn vertegenwoordiger om potgrond te leveren met minder veen en turf. De man schudde zijn hoofd: Nee meneer Schepers, dat mogen wij niet leveren want dat krijgt geen RHP keurmerk, het Nederlandse certificaat voor substraten. Arjan zette door en na bezoeken van de “hoge heren van accreditatie” en een heleboel geduld krijgt hij nu zijn eigen grondmix geleverd zonder veen, turf of kokos erin. Hij wil hetzelfde voor elkaar krijgen met meststof. Een lange weg, maar niet onmogelijk! Andere ondernemers uit de branche willen zijn voorbeeld volgen. En of er nu bio op staat of eco of helemaal niets van dat alles, daar moet de discussie volgens hem niet over gaan.

“We kunnen allerlei soorten voor eventjes de tuin in lokken met nectarplanten bijvoorbeeld, waar de dieren vervolgens verpieteren en verhongeren omdat de beplanting het slecht doet. Ik kijk met het hele ontwerp en alle grondstoffen of die natuurlijke processen er bij gebaat zijn, zodat de beplanting het wel goed kan doen. Dan pas zullen veel diersoorten naast elkaar gedijen, omdat ze zonder hulp van de mens kunnen fourageren, schuilen, broeden enzovoorts. Echt, soms moet de mens er niet zoveel in wroeten...”

Aldus Arjan Schepers, eigenzinnige en gewetensvolle kweker van vaste planten. Hij wil graag een verantwoorde voetafdruk op aarde achterlaten zegt hij.

En de toekomst?

“Ik wil meer tijd besteden om ongerepte natuur te bezoeken. Met eigen ogen zien en genieten hoe planten in hun oorspronkelijke habitat groeien. Zo ben ik in Kirgizië geweest, dat was een indrukwekkende reis! Komend voorjaar ga ik naar Armenië. Ik wil altijd graag blijven leren en als ik dan weer thuis ben, zet ik in het volgende beplantingsplan zo'n nieuw soortje. Een beetje voor de lol en ook als experiment om te leren hoe die het hier doet in Nederland”.

Meike Wittermans

Natuurinclusief (ver)bouwen

Dit artikel wordt nog een keer geplaatst, omdat dit in het vorige kleefkruid in sommige boekjes niet was afgedrukt door een technische storing.

Vanuit de werkgroep gierzwaluwen houden we uiteraard nieuwe locaties in Raalte in de gaten waar gebouwd gaat worden. Tot nu toe zijn we als werkgroep vooral bezig geweest om eigenaren van bestaande woningen te interesseren voor het nemen van beschermende maatregelen voor de gierzwaluw (al dan niet in het kader van verduurzaming van de woning), maar eigenlijk zou je eerder met dit soort maatregelen moeten beginnen. Je kunt hierbij denken aan verplichtende voorwaarden die vanuit de gemeente bij inschrijving van percelen kunnen worden gesteld, aan maatregelen die de architect meeneemt in het ontwerp of de aannemer, die ideeën in de praktijk wil toepassen. Deze beschermende en stimulerende maatregelen worden 'Natuurinclusief bouwen' genoemd en zijn uiteraard van toepassing bij zowel nieuwbouw als verbouw.

Hierbij kun je denken aan:

- # nestvoorzieningen voor vogels: inbouw neststenen, vogelhuisjes, zwaluwnesten, geschikt maken van goten en dakranden, toegankelijkheid onder dakpannen, aandacht voor nesten bij na-isolatie
- # verblijfplaatsen voor vleermuizen: inbouwstenen, geschikt maken van overstekende goten en dakranden, voegen openen naar de spouw, aandacht voor vleermuizen bij na-isolatie
- # nest- en schuilplekken voor insecten: voegen openen, aandacht voor kieren, spleten en detaillering van gebouwen
- # groene daken: sedum, gras- en kruidendak, combidaken (groen en zonnepanelen), natuurdak (ter verbetering leefgebied lokale soorten), daktuinen
- # groene gevels: aandacht voor soorten klimplanten (hechtende, windende, rankende), geprefabriceerde gevelsystemen
- # gebouwde tuinen: geveltuinen, balkontuinen
- # erfafscheidingen: soorten hagen, begroeide hekwerken, takkenwal, stapelmuurtjes
- # tuin- en sierbeplanting: beperken van bestrating, streekeigen beplantingen, wilde bloemen, schuilplekken, insecten- en vleermuisvriendelijke

- beplanting, geen gif of kunstmest vanwege verstoring ecosysteem
- # bomen: streekeigen, vruchtdragende soorten, boomgaard, Tiny Forest (kleine, dichtbeplante bosjes met grotere biodiversiteit)
 - # rommelhoekjes: laten liggen van blad, snoeiafval, composthoop, schuilplaatsen
 - # water: waterschaal, wadi of minimoeras, poel of vijver, dakgoten (bron van voedsel)
 - # natuurinclusieve bedrijventerreinen: aandacht voor groen en biodiversiteit
- (Bron: *Natuur Inclusief Bouwen in Overijssel - Het Oversticht*)

Als afgeleide van mijn zoektocht naar maatregelen ter bescherming en stimulering van de gierzwaluwpopulaties kwam ik nog een paar andere interessante websites tegen met betrekking tot 'Natuurinclusief bouwen':

- # Inspiratiemagazine Natuurinclusief Bouwen - Natuur Voor Elkaar
- # www.bouwnatuurinclusief.nl
- # Condities voor soorten op orde - Natuur Voor Elkaar
- # <https://www.omgevingsweb.nl/wp-content/uploads/po-assets/710864.pdf>

Van een aantal uitgaven heb ik enkele exemplaren opgevraagd; bovenstaande koppelingen zijn overigens eenvoudig op internet te vinden. Misschien leuk om er eens kennis van te nemen. De informatie is zeker ook bruikbaar naar instanties en particulieren toe!

Hugo Sterkman
werkgroep gierzwaluwen

Arjan Schepers Vaste Planten

kwekerij van bijzondere vaste planten

Hakkershoekweg 9 Mariënheem
info@arjanschepers.nl

tel 06-41271997
www.arjanschepers.nl

Het trieste van een boek is dat er altijd een einde aan komt. Zeker als het een prachtig boek is. Zowel qua inhoud als taalgebruik. Het is literatuur van de bovenste plank. En dan ook nog eens met heel veel informatie over de natuur. Op het einde van het boek ga ik dan ook langzamer lezen om er nog langer plezier aan te beleven, ook al voel je aan dat er een triest einde aan zal komen.

De schrijfster, Catharine Raven, gaat ergens in Amerika, in een afgelegen gebied wonen. Alleen.

Maar allengs legt ze contact met een vos. Elke dag om kwart over vier komt vos aanlopen. Zij leest hem voor. Hoewel ze zich niet perse eenzaam voelt in het ruige landschap, begint ze toch uit te kijken naar zijn bezoek. Maar het boek gaat niet alleen over haar relatie met de vos. Zij vertelt nog zoveel meer. Over de natuur. Zij promoveerde in de biologie en was boswachter in verschillende nationale parken in de Verenigde Staten. Dat is te merken. Zij vertelt enthousiast over haar persoonlijke ervaringen en waarnemingen in de natuur. En dat zijn zeer waardevolle opmerkingen.

Vos & ik is een mengeling van een roman, fabel, biologieboek en filosofisch essay. Met een pleidooi om anders te gaan leven. Bovenal is het een poëtisch mooi boek over je eigen weg gaan, jezelf worden en doen wat goed voelt. Het is een boek over een ongewone maar daarom niet minder belangrijke vriendschap, tussen een biologe en een kleine mannetjesvos.

Ik kan het van ganser harte aan bevelen.

Jan Hendriks
Catharine Raven

Vos & ik, een ongewone vriendschap.
Uitgeverij Atlas Contact Amsterdam/Antwerpen.

Waterweetjes

Douchen:

- # Tijdens een douchebeurt van 5 minuten verbruik je, afhankelijk van de douchekop, gemiddeld 50 liter water. (Regendouche zelfs 75 liter)
- # Om dit water te verwarmen is ongeveer 0,2 m³ gas nodig.
- # Als jijzelf en bijvoorbeeld 3 gezinsleden dagelijks 5 minuten douchen, betekent dit dat er per dag 0,8 m³ gas nodig is om het douchewater te verwarmen.
- # Per jaar komt dit neer op een gasverbruik van 292 m³ voor het hele gezin.

Drinkwater:

- # Volgens het RIVM krijgen we in Nederland nog vóór 2030 te maken met een drinkwatertekort.
- # Oorzaak:
 - o de klimaatverandering
 - o het aantal inwoners stijgt
 - o de economie blijft groeien

Drinkwater en medicijnen:

- # Doordat er nog steeds mensen zijn, die de ongebruikte medicijnen niet terugbrengen naar de apotheek, maar gewoon door het toilet spoelen, is het erg moeilijk, om bij de waterzuivering deze er weer uit te halen en daardoor komt schoon drinkwater in het gedrang.

Hoe wordt kraanwater gezuiverd?

Dit hangt af van de bron van het water, maar over het algemeen zijn dit de volgende stappen:

1. **Inname van water:** Het water dat wordt gebruikt om drinkwater te maken, kan afkomstig zijn van verschillende bronnen, zoals oppervlaktewater, geïnfiltreerd duinwater en grondwater.
2. **Verwijdering van grove vuildeeltjes:** Het water wordt door microzeven geleid om grove vuildeeltjes te verwijderen.
3. **Vlokmiddel toevoegen:** Een vlokmiddel (zoals ijzerchloride of aluminiumsulfaat) wordt aan het water toegevoegd. Dit middel werkt als een soort magneet, waar slibdeeltjes en andere verontreinigingen zich aan binden.

4. **Filtratie:** Dubbellaagsfilters halen de overgebleven vlokken met het ingesloten vuil uit het water.
5. **Desinfectie:** Het water wordt bacteriologisch betrouwbaar gemaakt door middel van ultraviolet licht (UV).
6. **Actief-koolfilters:** Het water gaat door actief-koolfilters, die ervoor zorgen dat alle geur-, kleur- en smaakstoffen verdwijnen.
7. **pH-waarde en zuurstof:** De pH-waarde wordt aangepast en in de zomer wordt ook zuurstof gedoseerd.
8. **Opslag en distributie:** Het gezuiverde drinkwater wordt opgeslagen in reinwaterreservoirs of -kelders en vervolgens in het leidingnet gepompt zodat het veilig en betrouwbaar bij ons uit de kraan komt.

Dit is een algemeen overzicht van het proces. De specifieke methoden en technieken kunnen variëren afhankelijk van het waterbedrijf en de kwaliteit van het bronwater.

- ✓ Voor al uw ontwerp en drukwerk
- ✓ Printen / inbinden
- ✓ Posters, stickers, spandoeken en canvas
- ✓ Foto's, logo's of teksten op spiegels
- ✓ Borduren en bedrukken badstof
- ✓ Originele relatiegeschenken
- ✓ en nog veel meer.....

www.GrafischCentrumSalland.nl
Raalte, tel. 0572-381065

Lezing door de schaapsherder

Hier een foto van Willem Dijkema, de schaapsherder van de Lemelerberg, die op donderdag 23 november 2023 in het Anna-huis iedereen wist te boeien met zijn prachtige verhaal.

Hij vertelde wat hij zoal meemaakte tijdens zijn werk op de Lemelerberg en de belevenissen met de kudde.

Ine Kappert

Op zoek naar....

Nieuwe coördinator weidevogels.

Onze huidige coördinator Hindri Kuipers moet één jaar nadat hij deze taak op zich genomen heeft, constateren dat die job in combinatie met een reguliere baan toch te veel is. Jammer. Hij deed zijn werk met veel passie en inzet. Hindri heel veel dank voor alles wat je in die korte tijd voor de weidevogels betekend hebt. Maar nu zoeken we nog een opvolger. Wie voelt hier iets voor of weet iemand die daar geschikt voor is?

Nieuwe voorzitter.

En nog steeds is er geen nieuwe voorzitter in beeld. Ondergetekende vervult deze taak al in blessuretijd. Maar daar komt ook een eind aan. Dus nogmaals de oproep aan ieder. Weet je iemand die deze uitdagende job op zich wil nemen? Informatie kunt u altijd bij mij opvragen.

Jan Hendriks

Mijn 1000-soortentuin: op safari rondom je eigen huis

Op de Dag van de Arbeid in 1985 vulde ik mijn eerste kolommen in het Overijssels Dagblad; 38 jaar later – ook weer op 1 mei – zwaaide ik na een mooi feest af bij de Stentor. Tijd voor nieuwe uitdagingen. Nee, niet alleen het eindelijk opruimen van garage en zolder, maar ook leukere dingen. Zoals het bouwen en leren bespelen van een midwinterhoorn, een FLORON-cursus planten determineren via IVN Raalte, en het zoeken naar wilde planten en dieren in onze eigen tuin. Dat laatste geïnspireerd door het boek 'Mijn 1000-soortentuin' van de bekende bioloog en natuurfotograaf Luc Hoogenstein.

Hoogenstein komt in de coronatijd op het idee om de flora en fauna in zijn tuin in kaart te brengen. Nadat zijn werkgever Natuurmonumenten zelfs biologen zoals hij een thuiswerkplicht oplegt, struint hij tussen de online-vergaderingen door al regelmatig in zijn eigen achtertuin om plantjes en diertjes te spotten. Daardoor groeit in zijn hoofd het idee om een heel jaar lang te gaan zoeken, naar minimaal duizend soorten.

BioBlitz

In jargon heet dat een 'BioBlitz': in een afgebakende periode in een bepaald gebied zoveel mogelijk soorten vastleggen. Zo registreert IVN Hardenberg over heel 2019 maar liefst 1015 soorten in het Vechtpark. Nu wordt weer zo'n inventarisatie gehouden op en langs de gelijknamige rivier in die stad, ook om te zien of er 5 jaar later soorten verdwenen zijn of juist nieuwkomers hun opmars hebben gemaakt. Ander mooi voorbeeld: dik 2500 Zwollenaren brengen in 2023 samen ruim 4000 planten en dieren in kaart.

Tuinsafari

Boswachter Hoogenstein begint zijn tuinsafari in januari 2021. In Nederland leven meer dan 45.000 soorten dieren, schimmels, planten en andere organismen. Hoeveel zal hij er in en om zijn eigen huis tellen? Hij woont niet riant op het platteland maar in een rijtjeshuis in de wijk Lunetten met een groen tuintje, een balkon en een kippenhok, op een oppervlakte van 200 vierkante meter. Duizend soorten, in zo'n klein gebiedje?

Gakkende ganzen

Als het geknal van champagne, cobra's en siervuurwerk in de prille nieuwjaarsnacht verstomt, hoort hij een groep grauwe ganzen gakkend overvliegen. Ook het luchtruim hoort bij de tuin. De eerste soort van het jaar is binnen! Eind januari staat de teller al op 86, vooral dankzij vogels die overvliegen of foerageren op de voertafel en vetbollen.

Vogelgidsen

Hoogenstein, ook bekend als schrijver van vogelboeken zoals de veelgeprezen Zakgids Vogels van Nederland en België, schrijft makkelijk leesbaar over de safari in zijn eigen tuin. Met veel oog voor detail en doorspekt met anekdotes. Het ruim 200 pagina's tellende boek is rijk geïllustreerd en nodigt uit om zelf ook aan de slag te gaan in de eigen tuin. Hij beschrijft ook wat je nodig hebt om zó veel soorten in je eigen tuin te vinden. Variërend van 'ouderwetse' boeken tot 'moderne' websites.

Bont zaagoogje 14-9

App ObsIdentify

Zoals <https://waarneming.nl>. Daar is ook de gave app ObsIdentify mee verbonden, die werkt met beeldherkenning. Als je met je smartphone een scherpe foto maakt van een plant of dier en op de knop 'Identificeer' drukt, krijg je in veel gevallen een waarneming met 100 procent zekerheid. Als de soort minder zeker is, volgen diverse suggesties. Toch kun je ook die uploaden, waarna een validator – een deskundige op dat gebied – de waarneming ofwel alsnog goedkeurt, of waar nodig aanpast.

Veelstippelig lieveheersbeestje in loeppotje

Loeppotje onmisbaar

Planten kun je rustig determineren, desnoods met een loep, maar insecten hebben nogal de neiging om al kruipend, springend of vliegend snel een veilig heenkomen te zoeken. Om die schepseltjes goed te kunnen bekijken is een loeppotje onmisbaar. Bijvoorbeeld te koop in de IVN-webwinkel, voor een paar euro. Door het heldere plexiglas heen kun je de gevangen beestjes doorgaans ook goed fotograferen.

Om veel kleine beestjes te ontdekken schudt Hoogenstein regelmatig aan bomen en struiken in zijn tuin. De vallende insecten vangt hij op in een (lege) pizzadoos.

Rododendron-cicade

Met die simpele methode vind ik zelf bijvoorbeeld een rododendron-cicade: een groen beestje van amper een centimeter lang, met rode streepjes in de lengte over de rug. Deze dwergcicade leeft alleen op rododendrons. Het gestroomlijnde insect is niet alleen sierlijk, maar heeft voor sommige tuinliefhebbers ook een keerzijde: het veroorzaakt schimmelinfectie in een deel van de bloemknoppen van rododendrons waardoor die niet meer tot bloei komen...

Springstaartjes

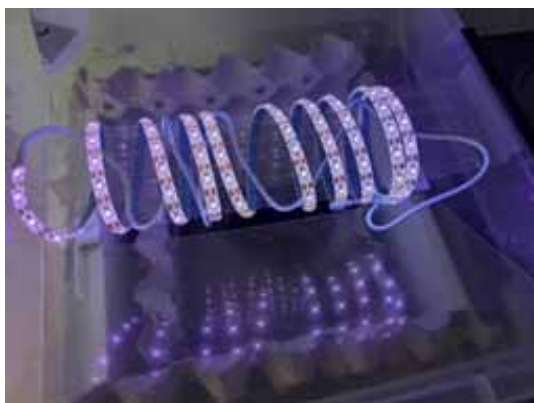
De pizzadoos is ook handig als je strooisel met afgevalen bladeren onder bomen en struiken wilt onderzoeken. Gooi een handvol in de doos en kijk of er beestjes vluchten. Onder het blad zitten vaak beestjes verstopt, zoals pissebedden, oorwormen, duizendpoten en minuscule bodemdierpjes met de verzamelnaam springstaartjes. Ik wist vorig jaar nog niet dat ook deze beestjes bestaan. Insecten mag je ze niet noemen, ze vormen een aparte klasse. Springstaartjes - sommige kunnen 90 keer hun lichaamslengte springen - kun je ook spotten onder bloempotten, tegels of deurmatjes.

Nachtvinders stropen

Een verhaal apart is de jacht op nachtvinders. Ons land telt dik 2600 soorten 'motvlinders', maar mijn oogst is nog matig. Voor het stropen heb ik een mengsel gebrouwen van appelstroop, suiker, rode wijn en 43-likeur. Dat plakkerige goedje smeer ik als het donker wordt regelmatig op onze beide wilgen. Tot nu toe zonder veel resultaat, naaktslakken en mieren weten het mierzoete brouwsel overigens wel te vinden.

Zelfbouw led-emmer

Voor het bekende witte laken met felle lamp geldt hetzelfde. Ik heb zelfs een led-emmer gefabriceerd. Aan de hand van een bouwtekening van de Britse nachtvlinderstichting Atropos. Ook daarmee amper resultaat. Afgezien van een windpijlstaart, die aangelokt door het blauwe led-licht neerstrijkt op een eiertree in die emmer. Oorspronkelijk komt deze nachtvlinder vooral voor in de landen rondom de Middellandse Zee, tegenwoordig duikt die ook steeds vaker op in onze regionen. Net als de kolibrievlinder, een dagactieve nachtvindersoort die onze tuin ook wist te vinden.

De zelfgemaakte led-emmer waarmee ik honderden nachtvinders hoop te vangen.

Windepijlstaart in led-emmer

200 soorten haalbaar

Het boek staat boordevol tips & tricks om planten, vogels, bijen, zweefvliegen, libellen, vlinders, nachtvlinders, bodemdieren, paddenstoelen, korstmossen, mossen en zoogdieren te spotten of in je tuin te lokken. Hoogenstein sluit 2021 af met maar liefst 1500 soorten. „Ik ben natuurlijk bioloog dus ik ben getraind in het zoeken naar dieren- en plantensoorten. Maar voor iedereen die een beetje goed kijkt in zijn tuin, is 100 of 200 soorten echt wel haalbaar", vertelt hij aan een verslaggever van RTV Utrecht.

Dan valt mijn oogst nog mee. Mijn eigen tuinsafari levert tot en met oudejaarsdag 1000 waarnemingen op, met in totaal 406 soorten. In het kader van de Eindejaarsplantenjacht van FLORON vind ik op de valreep van het jaar nog 9 bloeiende plantjes: gewone melkdistel, paarse dovenetel, madeliefje, moederkruid, straatgras, kluwenhoornbloem, tuinwolfsmelk, kleine veldkers en klein kruiskruid. Op het eerste oog eenvoudige plantjes, menigeen noemt het onkruid. Maar als je er beter naar kijkt zijn het juweeltjes.

Nog 600 te gaan

Nog 600 soorten te gaan dus. Het streefgetal van 1000 soorten zal ik waarschijnlijk niet halen voor 1 mei. Maar ook na die datum blijf ik enthousiast zoeken en laat ik me graag verrassen door al die planten en dieren die zich blijkbaar in onze eigen achtertuin schuilhouden.

Mijn 1000 soortentuin - Vind alles wat in je tuin vliegt, kruipt, loopt, zwemt en groeit. Uitgeverij Noordboek ISBN 9789056159542. 208 pagina's, 24,90 euro.

Op het 'dashboard' van de app Obs-Identify staat het aantal waarnemingen en waargenomen soorten over 2023. Alleen in onze eigen tuin gespot, met uitzondering van twee raven die we zagen en hoorden bij kaasboerderij Heileuver in Dalmsholte.

Benny Koerhuis

2500 m² fiets- bromfiets- en tuinplezier!

K KRUIPER
Fietsen
Bromfietsen
Tuinmachines

Tel. 362800
Aahstraat 15
Raalte

Vogel van het jaar 2024: De Huismus

Onder de orde huismussen behoren 15 soorten „mussen" waarvan er 7 soorten in Afrika voor komen. In heel Azië komen ook een aantal mussensoorten voor, evenals in geheel Europa, tot in India en langs de Middellandse zee. De mus werd ook door de mens in de 19e eeuw ingevoerd in verschillende werelddelen.

De huismus is de vogel van 2024 geworden omdat het minder goed gaat met deze vogel. Sinds de jaren 80 is het bestand nog verder achteruit gegaan en wel met 50 %, dus het hele jaar extra aandacht voor deze geweldige vogel.

Tot het begin van het motorisme van auto, motor en ook de fiets werd het vervoer en werk gedaan met trekpaarden, werkpaarden en koetspaarden. Zelfs in het leger moest alles vervoerd worden door paarden. Hierdoor kwamen er veel uitwerpselen (dus mest) op straat te liggen waar de stadsmussen hoofdzakelijk van leefden.

Na de tweede wereldoorlog kwam het gemotoriseerde vervoer op stoom en diesel pas echt los in de steden, maar ook steeds meer op het platteland waar de mussen toen naar toe waren getrokken. Dus door zijn opportunisme overleefde de mus wel redelijk, maar tegen vergif o.a. DDT, daar konden ze niet tegen op! Ook de „onkruiden" werden met spuitmiddelen geweed, wat denk ik voor de ervogels, maar vooral ook voor de zaad etende ervogels funest is, was en blijft.

Van de paarden die toen in de wei en dus groenvoer aten, zat de mest boordevol onkruidzaden, vezels en andere voedingsstoffen voor de mussen, omdat de vertiering van het voedsel van paarden minder efficiënt is hadden de mussen volop voer.

Met hun dikke snavel om de zaden te kraken vallen ze onder de wever soorten. De nesten werden gemaakt onder de eerste rij pannen na de dakgoot, op balken en staanders in grote schuren en stallen en soms in bomen of struiken. Soms in kolonievorm in zandgroeves. Het is niet bekend of er in bestaande holtes werd gebroed. Ook onderin ooievaars - en eksternesten wordt gebroed. Het nestmateriaal is hoofdzakelijk een soort hooi, worteltakjes, wol en paardenhaar. Dit alles wordt dan door elkaar geweven tot een bol nestje met van binnen het zachte materiaal.

Het aantal eieren varieert van 5 tot wel 7, à 3 gram per ei en na de laatste eileg wordt er gebroed. Dit duurt 12 dagen, het kan wel iets variëren en als het jong niet volledig uit het ei kan komen helpt het vrouwtje wel eens. De eerste dagen worden ze vooral met eiwitrijk voedsel gevoerd o.a. veel larven en daarna ook zaden, vliegen, soms wel 20 x per uur, vooral in de ochtend. Heel vroeger werden ze ook gekweekt in potten met een kleine opening aan de voorkant en aan de achterkant een soort klepje om de eieren of de jongen eruit te halen om op te eten .

Op ongeveer de 16de dag vliegen ze uit het nest en wegen ongeveer 20 gram, waarna ze nog 4 à 5 weken worden gevoerd. Vooral het eerste jaar komen soms wel driekwart van de jonge vogels om het leven. Vandaar meestal wel 3 nesten,

door gebrek aan voedsel, ongelukjes met verkeer of ze vliegen tegen ramen. Ook andere dieren eisen hun tol, zelfs loslopende katten kunnen een ware slachting onder wilde vogels aanrichten.

Door nestkasten op te hangen, 's winters voeren en de katten binnen te houden kunnen we wel degelijk helpen om de vogelstand van de mussen op peil te houden. Je maakt niemand blij met een dooie mus!!

Wel hoop ik dat de huismussen weer net zo in de belangstelling komen als in 2005 de Dominomus, die bij een recordpoging in de Leeuwarderhal 23000 dominosteentjes omver vloog en dat later helaas wel met een gericht schot en de dood moest bekopen, omdat er geen andere oplossing was volgens de Dominoday-organisatie.

Maar dit mussenvrouwtje werd wel wereldberoemd op internet!

Literatuur : „De Huismus" door Minouk van der Plas-Haarsma en „ De Eendenman" door Kees Moeliker

Hein Kogelman

**Nieuwsgierig naar onze
biologische boerderijwinkel?**

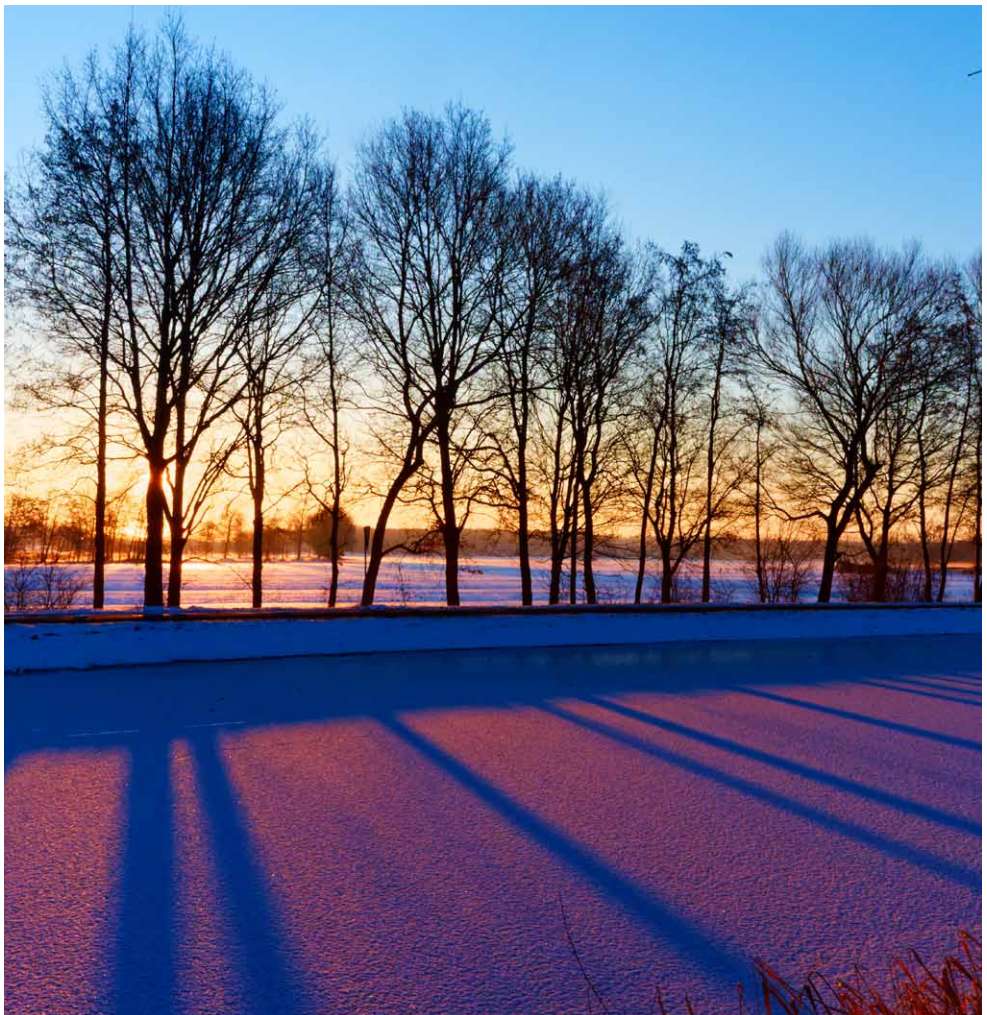

Struinpad • Modderpoel • Boerenpret puzzeltocht

Hondemotsweg 40 | 8101 NJ Raalte | 0572 39 16 74
info@overesch.nl | www.overesch.nl

De oplossing van de spreekwoorden met boom

1. De appel valt niet ver van de boom.
2. Oude bomen moet je niet verplanten.
3. Veel herhaalde kapkens vellen grote bomen.
4. Hij is omgedraaid als een blad aan de boom.
5. Ook de beste boom geeft slechte vruchten.
6. Een boom opzetten.
7. Een dood paard aan een boom binden.
8. Een boom in brand steken.
9. Steek je hand niet tussen de schors en de boom.
10. Jonge rijzen kan men buigen, maar oude bomen niet.

foto's: Pascal Hendriks

Bestuur en coördinatoren

Bestuur

Voorzitter:

Jan Hendriks
Drostenkamp 30
1101 BZ Raalte
Tel. 0572 - 354381
hendriks1949@kpnmail.nl

Secretaris:

Eduard Veldkamp
tentje13@gmail.com
06 - 15135706

Penningmeester:

André Houter
a.houter@kpnmail.nl
06 - 43133834

Ledenadministratie:

Grady Uyt de boogaardt
ledenadm-ivnraalte@
outlook.com
06 - 40231576

Algemeen lid:

Gerda Lennips
gerdaenraymond@gmail.com
0572 - 391821

Coördinatoren van de werkgroepen

Steenuilen:

Gerard Alferink
Tel. 0572-381767
alferink1948@gmail.com

Roofvogels:

Martijn Wijnberg
Tel. 06-29113940
martijn_wijnberg@hotmail.com

Nestkasten:

Mathieu Kunnen
Tel. 06-51586707
mjmkunnen@gmail.com

Weidevogels:

Vacant

Vogelzang:

Ellen Slurink-Kleinlangevelsloo
Tel. 06-14380538
ellen@kwestievaninhoud.nl

Wilgenknotten:

Jos Tutert
Tel. 0572-357907
jamtutert@gmail.com

Jan Kerkdijk
Tel. 06-22132991
j_kerkdijk@hotmail.com

Hoogstamfruit:

Marit Maas
Tel. 06-10134104
marit.maas@maasenergysys-
tems.nl

Watervogels:

Hein Kogelman
Tel. 0572-354750
heinkogelman@hotmail.com

Kerkuilen:

Jan Legebeke
Tel. 0572 - 357782
legebekenieuwburg@
gmail.com

Wilde planten en kruiden:

Jan Hendriks
Tel. 0572 - 354381
hendriks1949@kpnmail.nl

Natuurlijke omgeving:

vacant

Gierzwaluwen:

Hugo Sterkman
Tel. 06-51392765
famsterkman@ziggo.nl

Consul Paddenstoelen

André Houter
a.houter@kpnmail.nl

Werkgroep Educatie:

- informatie stand
- kleeftkruid
- excursies voor volwas-
senen
- gezinsexcursies
- lezingen en cursussen

Marie-José van Beurden en
Ine Kappert
Tel. 0572 - 357345
inekappert@daxis.nl

- website
www.ivn.nl/afdeling/raalte/

Jos Harink
j.harink@gmail.com

- Facebook
- Instagram

Karin in 't Veld
karin.intveld@home.nl

Oproep aan alle leden!!!

Om onze ledenadministratie actueel te houden, verzoekt het bestuur ieder lid om een adreswijziging, een nieuw emailadres en een nieuw telefoonnummer zo spoedig mogelijk door te geven.

Deze wijzigingen kunnen doorgegeven worden aan:
ivnraalte@gmail.com

Programma van IVN Raalte

Werkdag in het Boetelerveld

Kom mee helpen in “onze prachtige achtertuin”. Een gezellige ochtend samen in de natuur, die we afsluiten met een lekkere kop snert.

Wanneer: Zaterdag 24 februari
Hoe laat: van 9.00 – 12.30 uur (korter mag ook)
Waar: Boetelerveld
Kosten: Geen kosten. Wel graag aanmelden vóór 20 februari bij Jan Hendriks, i.v.m. de catering: (Hendriks1949@kpnmail.nl)

Cursus Vogelzang

Na een introductieavond maken de deelnemers vanaf half maart zes ochtenden een wandeling door de natuur om het gezang van de vogels te leren herkennen.

Wanneer: Op dinsdag-, woensdag-, of vrijdagochtend vanaf half maart
Hoe laat: 9.00 – 10.30 uur
Waar: in verschillende natuurgebieden
Kosten: Leden € 10,--
Niet leden €20,--

Opgeven en nadere informatie bij Ellen Kleinlangevelsloo:
of ellen@kwestievaninhoud.nl of bel: 06-14380538.

Vroege-vogel-wandeling voor ieder die mee wil.

Aan het begin van de Nationale Vogelweek is een vroege-vogel-wandeling voor ieder die mee wil. Verdere info daarover volgt. Kijk ook op de website!

Wanneer: Zaterdag 11 mei

Meer activiteiten? Neem eens deel aan een excursie in het Hoge Broek: orchideeën en parnassia.

Of naar het Boetelerveld voor vlinders en libellen. En vergeet in de herfst de paddenstoelen niet! Aankondigingen hierover volgen.

